

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Zákon o dobrovolné činnosti

Příloha č. 2 – Evropská charta práv pacientů seniorů

Příloha č. 3 – Dobová fotografie Masarykových domovů – str. 21

Příloha č. 4 – Rozhovory se seniory

Příloha č. 1 – Zákon o dobrovolné činnosti

198/2002 Sb.

ZÁKON

ze dne 24. dubna 2002

o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů

(zákon o dobrovolnické službě)

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

DOBROVOLNICKÁ SLUŽBA

§ 1

Předmět úpravy

(1) Tento zákon upravuje podmínky, za kterých stát podporuje dobrovolnickou službu organizovanou podle tohoto zákona a vykonávanou dobrovolníky bez nároku na odměnu.

(2) Tento zákon se nevztahuje na

- a) činnosti upravené zvláštními právními předpisy, i když tyto činnosti splňují znaky dobrovolnické služby stanovené tímto zákonem,
- b) činnosti, které nesplňují znaky dobrovolnické služby stanovené tímto zákonem, i když jsou vykonávány dobrovolníky.

Vymezení pojmů

§ 2

(1) Dobrovolnickou službou je činnost, při níž dobrovolník poskytuje

- a) pomoc nezaměstnaným, osobám sociálně slabým, zdravotně postiženým, seniorům, příslušníkům národnostních menšin, imigrantům, osobám po výkonu trestu odnětí svobody, osobám drogově závislým, osobám trpícím domácím násilím, jakož i pomoc při péči o děti,

mládež a rodiny v jejich volném čase,

b) pomoc při přírodních, ekologických nebo humanitárních katastrofách, při ochraně a zlepšování životního prostředí, při péči o zachování kulturního dědictví, při pořádání kulturních nebo sbírkových charitativních akcí pro osoby uvedené v písmenu a), nebo

c) pomoc při uskutečňování rozvojových programů a v rámci operací, projektů a programů mezinárodních organizací a institucí, včetně mezinárodních nevládních organizací.

(2) Za dobrovolnickou službu uvedenou v [odstavci 1](#) se nepovažuje činnost týkající se uspokojování osobních zájmů, anebo je-li vykonávána v rámci podnikatelské nebo jiné výtěžné činnosti anebo v pracovněprávním vztahu, služebním poměru nebo členském poměru.

(3) Dobrovolnická služba je podle své povahy krátkodobá nebo, je-li vykonávána po dobu delší než 3 měsíce, dlouhodobá.

§ 3

(1) Dobrovolníkem může být fyzická osoba

a) starší 15 let, jde-li o výkon dobrovolnické služby na území České republiky,

b) starší 18 let, jde-li o výkon dobrovolnické služby v zahraničí, která se na základě svých vlastností, znalostí a dovedností svobodně rozhodne poskytovat dobrovolnickou službu.

(2) Dobrovolník vykonává dobrovolnickou službu na základě smlouvy uzavřené s vysílající organizací; v případě dlouhodobé dobrovolnické služby nebo v případě krátkodobé dobrovolnické služby, k jejímuž výkonu je dobrovolník vyslán do zahraničí, musí být tato smlouva písemná.

(3) Je-li fyzická osoba v pracovněprávním vztahu, služebním poměru, členském poměru nebo je-li žákem nebo studentem, vykonává jako dobrovolník dobrovolnickou službu mimo svůj pracovněprávní vztah, služební poměr, členský poměr, školní vzdělávání nebo studium.

(4) Výkon vojenské činné služby je překážkou výkonu dobrovolnické služby.

(5) Člen sociálního družstva nesmí vykonávat dobrovolnickou službu pro potřebu sociálního družstva, jehož je členem.

§ 4

(1) Vysílající organizací podle tohoto zákona je veřejně prospěšná právnická osoba se sídlem v České republice, která dobrovolníky vybírá, eviduje, připravuje pro výkon

dobrovolnické služby a uzavírá s nimi smlouvy o výkonu dobrovolnické služby za podmínky, že má udělenou akreditaci ([§ 6](#)).

(2) Přijímající organizací podle tohoto zákona je fyzická osoba nebo veřejně prospěšná právnická osoba, pro jejíž potřebu je dobrovolnická služba vykonávána, způsobilá uzavřít smlouvu s vysílající organizací a schopná dostát závazkům z této smlouvy.

(3) Vysílající organizace může vedle smluv uzavíraných s přijímajícími organizacemi uzavřít smlouvy i s dobrovolníky o výkonu dobrovolnické služby v její prospěch. Podmínkou je, že dobrovolník vykonává dobrovolnickou službu mimo své povinnosti vyplývající z jeho členského poměru k vysílající organizaci a ani k ní nemá žádný jiný právní vztah. V těchto případech pro vztah mezi dobrovolníkem a organizací, v jejíž prospěch dobrovolník dobrovolnickou službu vykonává, platí přiměřeně ustanovení o právech a povinnostech vysílající i přijímající organizace a ustanovení o právech a povinnostech dobrovolníka.

(4) Vysílající organizace doloží svoji veřejnou prospěšnost písemným prohlášením, že splňuje podmínky uvedené v [§ 146 občanského zákoníku](#).

Smlouvy

§ 5

(1) Pro výkon krátkodobé dobrovolnické služby, nejde-li o dobrovolnickou službu, k jejímuž výkonu je dobrovolník vysílán do zahraničí, musí být mezi dobrovolníkem a vysílající organizací sjednáno alespoň místo, předmět a doba výkonu dobrovolnické služby, a podle povahy dobrovolnické služby též poskytnutí pracovních prostředků a ochranných pracovních prostředků dobrovolníkovi, popřípadě předložení výpisu z evidence Rejstříku trestů ne staršího než 3 měsíce a potvrzení o zdravotním stavu dobrovolníka ne starší než 3 měsíce [[odstavec 2 písm. b\)](#) bod 3].

(2) Smlouva mezi dobrovolníkem a vysílající organizací o výkonu dlouhodobé dobrovolnické služby nebo krátkodobé dobrovolnické služby, k jejímuž výkonu je dobrovolník vysílán do zahraničí, musí vždy obsahovat

a) jméno, příjmení, rodné číslo nebo, není-li přiděleno, datum narození, místo trvalého pobytu dobrovolníka a název a sídlo vysílající organizace,

b) ujednání

1. o účasti na předvstupní přípravě organizované vysílající organizací; součástí předvstupní přípravy musí být podle povahy dobrovolnické služby i informování dobrovolníka o možných rizicích spojených s výkonem dobrovolnické služby, která by mohla ohrozit život nebo zdraví dobrovolníka,

2. podle povahy dobrovolnické služby o předložení výpisu z evidence Rejstříku trestů ne

staršího než 3 měsíce a o předložení písemného prohlášení, že v době sjednání smlouvy není proti dobrovolníkovi vedeno trestní řízení,

3. podle povahy dobrovolnické služby o předložení potvrzení o zdravotním stavu dobrovolníka ne starší než 3 měsíce, ve kterém registrující lékař na základě posouzení zdravotního stavu dobrovolníka vymeze činnosti, které s ohledem na svůj zdravotní stav není dobrovolník schopen vykonávat,

4. podle povahy dobrovolnické služby o předložení potvrzení o seznámení dobrovolníka s prevencí infekčních nemocí včetně antimalarické prevence (profylaxe), vyžadují-li to podmínky území, ve kterém má dobrovolník působit, jako podmínkách pro účast v dobrovolnické službě,

c) místo, předmět a dobu výkonu dobrovolnické služby v rámci určitého programu nebo projektu dobrovolnické služby,

d) způsob stravování a ubytování dobrovolníka,

e) závazek dobrovolníka vrátit poměrnou část výdajů vynaložených vysílající organizací, pokud předčasně ukončí výkon dobrovolnické služby z jiných než zřetele hodných důvodů,

f) podle povahy dobrovolnické služby ujednání o náhradách výdajů spojených s nezbytnou přípravou na účast dobrovolníka v určitém programu nebo projektu dobrovolnické služby, o náhradě nákladů spojených s cestou na místo působení v zahraničí a zpět, o kapesném ke krytí běžných výdajů na místě působení, o poskytnutí pracovních prostředků a osobních ochranných pracovních prostředků,

g) podle povahy dobrovolnické služby rozsah pracovní doby, doby odpočinku, podmínky pro udělení dovolené a důvody, za kterých lze výkon dobrovolnické služby předčasně ukončit.

(3) Smlouva mezi dobrovolníkem a vysílající organizací o výkonu dlouhodobé dobrovolnické služby může obsahovat rovněž ujednání, že dobrovolník před vysláním k výkonu dobrovolnické služby podá přihlášku k účasti na důchodovém pojištění, splňuje-li podmínky podle zvláštního právního předpisu,²⁾ a závazek vysílající organizace platit za něho pojistné na důchodové pojištění stanovené alespoň z minimálního základu pojistného,³⁾ je-li dlouhodobá dobrovolnická služba vykonávána alespoň v rozsahu překračujícím v průměru 20 hodin v kalendářním týdnu.

(4) Dobrovolníkovi za výkon dobrovolnické služby nenáleží odměna.

(5) Vysílající organizace vydá dobrovolníkovi na jeho žádost osvědčení o vykonané dlouhodobé dobrovolnické službě, jehož vzor je stanoven v příloze k tomuto zákonu.

(6) Při sjednání rozsahu pracovní doby, doby odpočinku, podmínek pro udělení dovolené, kapesného a pro zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci se použijí přiměřeně pracovněprávní předpisy.

Vysílající organizace

§ 6

(1) Vysílající organizaci uděluje akreditaci Ministerstvo vnitra (dále jen "ministerstvo"). Ministerstvo uděluje akreditaci na návrh akreditační komise složené po 1 zástupci Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva vnitra, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva životního prostředí, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva kultury, Ministerstva financí, Rady vlády pro nestátní neziskové organizace; akreditační komise je poradním orgánem ministerstva.

(2) Ministerstvo udělí akreditaci podle [odstavce 1](#) vysílající organizaci, která je spolkem, nadací, nadačním fondem, ústavem, sociálním družstvem, obecně prospěšnou společností, církví nebo náboženskou společností nebo právnickou osobou církve nebo náboženské společnosti evidovanou podle zákona upravujícího postavení církví a náboženských společností⁴⁾, je bezúhonná a doloží, že je schopna s ohledem na kvalifikační složení svých orgánů, zaměstnanců nebo členů, konkrétní projekty nebo programy dobrovolnické služby a finanční způsobilost organizovat přípravu a provádění dobrovolnické služby a plnit další povinnosti vyplývající z tohoto zákona. Akreditace se uděluje na dobu 4 let.

(3) Vysílající organizace uvedená v [odstavci 2](#) se nepovažuje za bezúhonnou, jestliže byla pravomocně odsouzena za úmyslný trestný čin, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena.

(4) Ministerstvo vede seznam vysílajících organizací, kterým udělilo akreditaci. Tento seznam je veřejným seznamem přístupným elektronicky. Jeho součástí je i vymezení jednotlivých druhů dobrovolnické služby a jejich zaměření, jejichž organizování a zajišťování vysílající organizace provádí.

(5) Vysílající organizace je povinna informovat ministerstvo o změně skutečnosti rozhodné pro udělení akreditace, ke které došlo v průběhu platnosti akreditace, a to do 1 měsíce ode dne, kdy se o takové změně dozvěděla.

§ 7

(1) Vysílající organizace je povinna uzavřít před vysláním dobrovolníka k výkonu dobrovolnické služby pojistnou smlouvu kryjící odpovědnost za škodu na majetku nebo na zdraví, kterou dobrovolník při výkonu dobrovolnické služby způsobí sám nebo mu bude při výkonu dobrovolnické služby způsobena. Dobrovolník odpovídá pouze za škodu způsobenou úmyslně.

(2) Vysílající organizace před vysláním dobrovolníka k výkonu dobrovolnické služby do zahraničí sjedná podle povahy dobrovolnické služby a podmínek státu, v němž má být

dobrovolnická služba vykonávána, v tomto státě zdravotní pojištění dobrovolníka.

(3) Vysílající organizace odpovídá dobrovolníkovi za to, že vykonává-li dobrovolnickou službu mimo obec svého trvalého pobytu, bude podle povahy dobrovolnické služby řádně a ve zdravotně nezávadném prostředí ubytován a že dobrovolnickou službu bude v závislosti na její povaze vykonávat v podmínkách neohrožujících jeho život nebo zdraví.

(4) Vysílající organizace smí uzavřít smlouvu podle § 5 s dobrovolníkem, který v době, v níž má být smlouva uzavřena, nedosáhl věku 18 let, jen s písemným, úředně ověřeným souhlasem jeho zákonného zástupce nebo se souhlasem jeho zákonného zástupce zapsaným u vysílající organizace do protokolu; bez tohoto souhlasu je smlouva neplatná.

(5) S dobrovolníkem mladším 18 let nesmí být sjednán výkon takové dobrovolnické služby, která by byla nepřiměřená anatomickým, fyziologickým a psychickým zvláštnostem jeho věku nebo při níž by byl vystaven zvýšenému nebezpečí úrazu nebo jinému poškození zdraví; dobrovolník v tomto věku nesmí být vyslán k výkonu dobrovolnické služby do zahraničí.

(6) Vysílající organizace je povinna při výběru dobrovolníků, s nimiž uzavře smlouvu, a při sjednávání podmínek výkonu dobrovolnické služby uplatnit rovné zacházení, s výjimkou případu, kdy to povaha dobrovolnické služby neumožňuje.

§ 8

(1) Vysílající organizace uzavře před vysláním dobrovolníka na místo jeho působení písemnou smlouvu s přijímající organizací, v níž s ohledem na povahu určitého programu nebo projektu dobrovolnické služby navzájem dohodnutého s přijímající organizací, sjedná zejména podmínky výkonu dobrovolnické služby, předmět a dobu výkonu dobrovolnické služby, způsob ubytování a stravování dobrovolníků, jejich vybavení pracovními prostředky a osobními ochrannými pracovními prostředky, způsob ověřování průběhu dobrovolnické služby vysílající organizací za účelem kontroly dodržování smlouvy a hodnocení práce dobrovolníků. Součástí smlouvy mezi vysílající a přijímající organizací musí být rovněž ujednání o povinnosti přijímající organizace informovat vysílající organizaci o rizicích, která mohou ohrozit život nebo zdraví dobrovolníka, vzniklých v průběhu výkonu dobrovolnické služby, a přijmout neprodleně opatření, která tato rizika vyloučí, a v případě neodstranitelných rizik omezí.

(2) Vysílající organizace nesmí uzavřít smlouvu s přijímající organizací na takové činnosti, které by dobrovolník vykonával v rámci podnikání přijímající organizace, anebo na výkon takové dobrovolnické služby, jejímž účelem by bylo nahradit činnosti vykonávané jinak u přijímající organizace osobami v pracovněprávním vztahu, služebním nebo členském poměru, anebo zajišťované pro přijímající organizaci jinými osobami v rámci jejich podnikání.

(3) Vysílající organizace jsou povinny vhodným způsobem zveřejňovat roční výroční zprávy o své činnosti nejpozději do 30. června následujícího kalendářního roku.

§ 9

(1) Pokud ministerstvo zjistí, že vysílající organizace, která má udělenou akreditaci, přestala splňovat podmínky stanovené tímto zákonem pro udělení akreditace ([§ 6 odst. 2](#)) nebo přes upozornění ze strany ministerstva nadále neplní povinnosti stanovené tímto zákonem, akreditaci této organizace po projednání v akreditační komisi zruší; přitom dbá, aby tím nebylo dotčeno splnění závazků vyplývajících z uzavřených smluv.

(2) Zanikne-li vysílající organizace, s níž má dobrovolník uzavřenu smlouvu podle [§ 5](#), přecházejí práva a povinnosti z této smlouvy na jejího právního nástupce, a není-li ho, na stát; ministerstvo poté bez zbytečného odkladu smluvně převede tato práva a povinnosti na jinou vhodnou vysílající organizaci.

(3) Ministerstvo je oprávněno z vlastního nebo jiného podnětu kontrolovat, zda vysílající organizace plní podmínky stanovené tímto zákonem.

§ 10

Využívání dobrovolnické služby státem a územními samosprávnými celky

Státní orgány, organizační složky státu, orgány a organizační složky územních samosprávných celků, státní příspěvkové organizace, příspěvkové organizace územních samosprávných celků a školské právnické osoby mohou využívat dobrovolnickou službu k účelům a za podmínek stanovených v [§ 2](#); v tomto případě mají postavení přijímající organizace podle tohoto zákona. Mohou rovněž, zejména při organizování dobrovolnické služby do zahraničí, bezúplatně zprostředkovat uzavření smlouvy mezi vysílající organizací se sídlem v České republice a přijímající organizací.

§ 11

Dotace

(1) Ministerstvo může poskytnout vysílajícím organizacím dotaci ke krytí

- a) pojistného placeného na základě pojistné smlouvy uzavřené vysílající organizací podle [§ 7 odst. 1](#),
- b) části výdajů spojených s evidencí dobrovolníků, s jejich přípravou pro výkon dobrovolnické služby a se zajištěním výkonu dobrovolnické služby,
- c) pojistného na důchodové pojištění placeného podle [§ 5 odst. 3](#) za dobrovolníka, a to ve výši pojistného stanoveného z minimálního základu pojistného, ³⁾ pokud je dlouhodobá

dobrovolnická služba vykonávána alespoň v rozsahu překračujícím v průměru 20 hodin v kalendářním týdnu.

(2) Dotace podle [odstavce 1](#) je v průběhu kalendářního roku vysílajícím organizacím poskytována zálohově, a po skončení kalendářního roku ji vysílající organizace zúčtují podle skutečně vynaložených výdajů, počtu skutečně vyslaných dobrovolníků k výkonu dobrovolnické služby a skutečně zaplaceného pojistného na důchodové pojištění ve výši podle [odstavce 1 písm. c\)](#). Vysílající organizace sdělí ministerstvu na základě jeho výzvy údaje potřebné pro výpočet výše dotace a zálohy na ni.

(3) Dotace podle [odstavce 1](#) se za příslušný kalendářní rok neposkytne vysílající organizaci, pokud sjedná nebo obdrží úplatu nebo jinou penězi ocenitelnou výhodu od přijímající organizace.

ÚČINNOST

§ 17

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2003.

Klaus v. r.

Havel v. r.

v z. Rychetský v. r.

Příloha

Vzor osvědčení o vykonané dlouhodobé dobrovolnické službě

Název vysílající organizace:

Sídlo:

IČO, bylo-li přiděleno:

zastoupena:

vydává toto

OSVĚDČENÍ O VYKONANÉ DLOUHODOBÉ DOBROVOLNICKÉ

SLUŽBĚ

podle zákona č. [198/2002 Sb.](#), o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě),

ve znění pozdějších předpisů

.....
jméno, popřípadě jména, a příjmení, titul

Narozen/a dne v

Bydliště:

Předmět vykonané dobrovolnické služby:

Doba výkonu dobrovolnické služby:

Místo výkonu dobrovolnické služby:

Název, sídlo a IČO přijímající organizace, bylo-li přiděleno:

V dne

Za vysílající organizaci
podepsáno:

2) [§ 6 odst. 1 písm. d\) zákona č. 155/1995 Sb.](#), o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

3) [§ 3 odst. 3, § 5b a 16 zákona č. 589/1992 Sb.](#), o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

4) [Zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů \(zákon o církvích a náboženských společnostech\), ve znění nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 4/2003 Sb., zákona č. 562/2004 Sb. a zákona č. 495/2005 Sb.](#)

Evropská charta práv pacientů seniorů

Úvod

Se stářím se zvyšuje pravděpodobnost onemocnění. Může se stát, že dojde k situaci, kdy člověk nebude moci vést plnohodnotný život. Tím důležitější se stane kvalitní a dostupná zdravotní a sociální péče. Tato výsadní listina se týká starších pacientů. Je všeobecně uznáváno, že některé funkce, například zrak či sluch, se mohou ve stáří zhoršovat. Další známou skutečností je, že starému člověku zpravidla trvá déle, než se zotaví po nemocech či operacích. V žádném případě ale nelze považovat vyšší věk za příčinu či vysvětlení tělesné nebo duševní nemoci. Také množství služeb, které starý člověk potřebuje, se velmi různí. Někteří senioři nepotřebují prakticky žádné služby, někteří křehcí staří pacienti jsou závislí na poskytování trvalé komplexní péče.

Úkoly zdravotní a sociální péče o starší občany jsou následující:

- posilovat dobré zdraví a pohodu starého člověka, předcházet nemocem a nesoběstačnosti či je zmírňovat
- léčit pacienta v případě onemocnění
- pomáhat starším lidem vést plnohodnotný a nezávislý život aktivních a platných členů lidského společenství
- zajistit kontinuitu mezi zdravotnickými a sociálními službami s cílem, aby starší občan zůstal co nejdéle ve svém domě a komunitě s tím, že hospitalizace či pobyt v instituci mu budou umožněny v případě, kdy se stanou nezbytnými
- garantovat, aby nedocházelo k diskriminaci z důvodu věku, pohlaví, náboženského přesvědčení, národnosti občana či místa, kde právě žije.

1. Obecné zásady

Starší občané mají nárok na zajištění takové zdravotní péče, která je potřebná, a to podle zdravotního stavu a stupně závislosti, nikoli dle schopnosti si takovou péči zaplatit, prostředí, ze kterého pocházejí či s ohledem na životní styl. Většinu zdravotních problémů by měl vyřešit tým primární péče. V případě vzniku složitějších či závažnějších problémů je na místě odeslání na příslušné oddělení nemocnice.

2. Komunikace a informace

Starší občan může jako pacient očekávat:

- že bude považován zdravotníky za partnera a bude se podílet na všech rozhodováních, která se budou týkat jeho zdraví a péče o ně
- že mu všichni členové ošetřujícího týmu budou naslouchat způsobem trpělivým, terapeutickým a vstřícným
- že bude moci být zastupován, bude-li si to přát, příbuzným, přítelem či jiným člověkem, který mu bude nápomocen v případě, že bude mít potíže v komunikaci či porozumění tomu, s čím se na něj zdravotníci obrazejí
- že bude mít pomůcky, které budou ulehčovat komunikaci v případě poškození zraku či sluchu
- že bude informován jasně a šetrně o svých zdravotních problémech
- že mu bude vydána písemná zpráva o zdravotním stavu a diagnóze, bude-li si tak přát
- že bude plně informován o možnostech léčby včetně jejích možných rizik
- že bude informován o svém stavu dříve než jeho příbuzní, pokud tomu nebude bránit nemoc sama

- že bude moci nahlížet do svých zdravotních záznamů a bude informován o tom, že všichni ošetřující jsou zákonně vázáni zachovat důvěrnost
- že jeho stížnosti budou řádně šetřeny a že obdrží rychlou písemnou odpověď
- že obdrží podrobnou a úplnou informaci o tom, jaké jsou v dané oblasti dostupné zdravotnické a sociální služby a jaké jsou další možnosti podpory a pomoci
- že mu bude dostupná pomoc a vysvětlení v případech, kdy bude potřebovat informace o svém onemocnění pro další rozhodnutí.

3. Podpora zdraví

Starší občan může očekávat, že bude informován:

- o zdravém způsobu života
- o zdravé výživě
- o pohybovém režimu a cvičení
- a že bude mít nárok na celkové preventivní lékařské vyšetření ve věku 65 a 75 let, eventuálně častěji dle zdravotního stavu či potřeb.

4. Léky

Starší pacienti mají právo očekávat, že jim budou předepsány léky vhodné k léčení jejich nemoci. Dále je žádoucí:

- aby nápisy na lékovkách byly dostatečně čitelné
- aby se lékovky daly bez obtíží otevírat
- aby byly léky poskytovány způsobem, který pomůže staršímu pacientovi či tomu, kdo mu lék podává, lék správně dávkovat a bude minimalizovat omyly a opomenutí.

5. Transport

Starší občan může očekávat:

- že mu bude zajištěna přiměřená doprava v případech, že si ji nebude moci zajistit sám, aby se dostal do zdravotnického zařízení
- že ve zdravotnických zařízeních budou všechny prostory a směry vyznačeny jasným a srozumitelným způsobem • že bude fungovat dopravní spojení mezi nemocnicemi, které bude co nejjednodušší a nejdostupnější

6. Zdravotní problémy

Je žádoucí, aby nemocnice měly oddělení, která jsou specializována na medicínskou a psychiatrickou problematiku starších pacientů. Tato oddělení mohou mít různé názvy, například oddělení medicíny stáří, oddělení geriatrické medicíny atd. Důležitá je týmová spolupráce s pracovníky ostatních oborů včetně rehabilitace a sociální práce.

Poruchy paměti

Samotné stáří nezpůsobuje zhoršování paměti. Někdy může mít zhoršování paměti léčitelnou příčinu. Jestliže se paměť výrazně zhoršuje:

- je vhodné vyšetření psychiatrem, geriatrem či jiným odborným lékařem, který se věnuje problematice poruch paměti
- v těch případech, kdy se jedná o onemocnění progredující a neléčitelné, mohou pacienti i ti, kteří se o ně starají, očekávat, že jim bude poskytnuta podpora a rada, a to takovým způsobem, který bude užitečný a přijatelný jak pro pacienta, tak pro jeho blízkého

Pády a zhoršující se hybnost

S přibývajícím věkem narůstá riziko pádů a zvyšuje se pravděpodobnost, že samostatný pohyb bude obtížnější. Pokud tomu tak je, je třeba hledat příčinu, která může být např. v cévním

onemocnění či jiné nemoci. Mnoho příčin pádů je léčitelných. Proto v případě zhoršování hybnosti či pádů může starší pacient očekávat:

- vyšetření specializovaným týmem odborníků
- že mu budou zapůjčeny kompenzační pomůcky, pokud je bude potřebovat, a bude poučen o jejich správném užívání
- že budou učiněna taková opatření, aby mu byla poskytnuta pomoc v nenadálých situacích - např. nouzové volání s čidlem na těle k přivolání pomoci.

Inkontinence

Situace, kdy není pacient schopen udržet moč či stolici, nastává v důsledku různých onemocnění. Je třeba využít všechny možnosti léčení včetně ev. chirurgického řešení. V případě inkontinence, ať je z jakékoli příčiny, může pacient očekávat:

specializované vyšetření k objasnění příčiny inkontinence a posouzení možností léčení v případech, kdy je tento stav neovlivnitelný, odbornou radu, pomoc a takové pomůcky, které mu pomohou tuto situaci zvládnout.

7. Nemoc

Starší nemocní mají nárok na neodkladnou lékařskou péči v případě, že ji potřebují. Může jim ji poskytnout buď jejich praktický lékař, pohotovostní služba či jiný lékař. V případě, že zdravotní stav staršího pacienta vyžaduje hospitalizaci, může pacient očekávat:

- že prostředí zdravotnického zařízení i složení týmu budou respektovat potřeby jeho zdravotního stavu ,
- že bude ošetřován zkušeným a zaškoleným týmem znalým komplexní problematiky starších pacientů,
- že budou správně diagnostikovány a léčeny tělesné i psychické problémy
- že multidisciplinární tým v případě potřeby posoudí komplexně zdravotní stav, zdravotní a sociální potřeby staršího pacienta
- že všichni profesionálové, kteří se podílejí na péči, budou účelně komunikovat v zájmu hladkého průběhu léčení,
- že zůstane v nemocnici právě tak dlouho, jak dlouho bude vyžadovat jeho zdravotní stav.

8. Zotavení a rehabilitace

Starší pacienti potřebují často delší dobu k uzdravení a navrácení jejich původního funkčního stavu. Proto je důležité:

- aby zůstali v péči zdravotnického zařízení do doby, než se budou moci bezpečně vrátit domů nebo než bude nalezeno jiné vyhovující řešení
- v případě, že zdravotní stav staršího pacienta neumožňuje úplně nezávislý život, během dvou týdnů od komplexního posouzení potřeb by měl být zajištěn takový soubor zdravotnických a sociálních služeb, který umožní pacientovi návrat domů
- aby pacienti senioři byli léčeni a ošetřováni multidisciplinárním týmem, který bude identifikovat a podporovat reziduální schopnosti a zajistí rehabilitaci k návratu či zlepšení soběstačnosti a možnosti nezávislého života
- aby se také rodinní příslušníci a jiní, kteří pacientovi pomáhají, mohli podílet na rehabilitaci.

9. Propuštění z nemocnice

Je žádoucí a nutné:

- aby před propuštěním ze zdravotnického zařízení bylo rozhodnuto o optimálním způsobu další péče, která bude odpovídat potřebám staršího pacienta.. Nemocnice domluví další domácí péči s

poskytovateli v místě bydliště. Pacient má právo podílet se na tomto rozhodování sám či prostřednictvím rodinných příslušníků nebo jiných osob, které si sám zvolí.

- aby při propuštění byl pacient informován a poučen o všech důležitých skutečnostech tak, aby mu bylo známo, jak má dále pokračovat v rehabilitaci a rekonvalescenci.
- umožnit staršímu pacientovi, který potřebuje komplexní zdravotnické a sociální služby a přeje si setrvat doma, domácí péči dle jeho potřeb objektivizovaných komplexním odborným posouzením.

10. Denní centra

Nepotřebuje-li starší pacient hospitalizaci v nemocnici či byl-li právě propuštěn a je-li vhodná denní péče, je zapotřebí:

- aby mu praktický lékař doporučil pobyt v denním centru pro další rehabilitaci
- aby se v denním centru o jeho zdravotní stav staral multidisciplinární tým
- aby mu byla zajištěna doprava do denního centra, není-li si schopen zajistit dopravu sám

11. Respítní péče

Jestliže se o staršího pacienta starají dlouhodobě rodinní příslušníci, profesionálové či jiní pečující, mohou po čase všichni (pacient i ošetřující) cítit potřebu tuto péči a kontakt na chvíli přerušit. Může se také stát, že pečující bude mít zdravotní problémy, které mu přechodně znemožní tuto činnost. Proto by měl mít starší pacient a jeho ošetřovatel nárok:

- na pomoc při zhoršení zdravotního stavu, kterou mu zprostředkuje buď praktický lékař, nebo tým domácí péče
-
- na dva až tři týdny respítní péče - pobytu v domově důchodců, ošetřovatelském ústavu či nemocnici podle pacientova zdravotního stavu. Tento pobyt může být předem domluven tak, aby časově vyhovoval pacientovi i pečujícím.

12. Komunitní a sociální služby

Mají-li být služby pro seniory funkční a úplné, je zapotřebí dobré komunikace mezi praktickým lékařem a pracovníky domácí péče i sociálních služeb. V rámci komunitní péče může pacient vyššího věku očekávat, že mu budou v případě potřeby poskytovány tyto služby:

- pobyt v denním centru
- domácí péče
- noční „hlídání“ a večerní návštěvy (ukládání ke spánku)
- pomůcky pro inkontinentní
- přiměřené pomůcky napomáhající při denních sebeobslužných činnostech
- praní prádla
- fyzioterapie
- hygienické služby (vykoupaní), péče o nohy
- systém monitorující bezpečnost v případech, že pacient žije sám, prostředky pro prevenci úrazů.

Pravidelně je třeba přezkoumávat účelnost těchto služeb a prostředků a přizpůsobovat je aktuálním potřebám pacienta.

13. Změna domova

Není-li starý občan již schopen zůstat doma, je třeba mu umožnit pobyt v instituci. Než k tomu dojde, je třeba provést komplexní multidisciplinární šetření v komunitě a v případě potřeby doporučit další specializované vyšetření či léčení zdravotních problémů a rehabilitaci ve

zdravotnickém zařízení. Pacient a jeho rodina musejí být seznámeni s týmem, který pacienta vyšetřuje. V instituci má starší občan právo očekávat:

- že bude vypracován plán péče, který bude pravidelně kontrolován a přizpůsobován jeho potřebám
- že bude rozhodovat, pokud to jeho zdravotní stav dovolí, o svém způsobu života včetně toho, kdy si přeje soukromí a kdy chce být ve společnosti
- že jeho pohyb mimo instituci nesmí být omezován, stejně tak i jakékoli jiné kontakty včetně pošty, telefonu či návštěv
- pokud žije v ošetrovatelském domě, že tato instituce bude pravidelně a zevrubně kontrolována tak, aby byla zajištěna kvalitní péče
- že bude péče o něj odborně vedena specialistou geriatrem, bude-li jeho stav vyžadovat složitější lékařskou péči a ošetřování

Příloha č. 4 – Rozhovory se seniory

5.6. Rozhovor č. 1

Jak dlouho už jste dobrovolníkem?

Dva a půl roku. V listopadu jsem skončila s prací a už jsem věděla, že půjdu sem. V prosinci jsem zavolala, v lednu prošla školením a pak to šlo.

Je toto vaše první zkušenost s dobrovolnictvím?

Určitě.

Jak vzniklo vaše rozhodnutí stát se dobrovolníkem v nemocnici?

Už jsem o tom přemýšlela, že bych něco takového chtěla dělat, vzhledem k mé mamince. Ona tady v Thomayerově nemocnici byla, to bylo v roce 2001. Maminka na tom nebyla dobře, ale pochopila jsem a viděla, jak je pro ty lidi, kteří pořád leží, úžasné, když třeba i někdo cizí se na ně jenom usměje, zamává. Maminka už potom moc nemohla komunikovat, takže jsem se i tu tam s někým bavila a ucítila, jak málo lidem stačí. Protože člověk někdy vlastně nemůže tolik moc pomoci jak by chtěl, tak jsem si říkala, že až po několika letech, bych zřejmě to, co jsem mamince nemohla dát, třeba vrátila někomu, kdo potřebuje pomoc. Při nějakých příležitostech jsem vycítila, že si dost rozumím se staršími lidmi, zvláště s takovými veselými, se smyslem pro humor, měla jsem i takovou tetu. Hezky se mi s nimi povídá a i mě tak hezky berou, i když jsem cizí člověk, až mě to v některých situacích překvapilo a nějak jsem v tom našla docela zalíbení. Je to takový pocit dluhu, toho co třeba mamince člověk nemohl dát. Teď se asi budete ptát, proč jí to nemohl dát, že... Tím, že když někdo nejbližší je nemocný nebo má nějaké komplikace, tak je ta komunikace těžší, než když je to někdo cizí, tam je to takové snazší. Pro

člověka je to takové bolestivé, nebo i pro mě byla, ta moje bezmocnost, že jsem nebyla schopná udělat třeba ani to, co by udělal třeba cizí člověk.

Jak jste se dozvěděl/a o organizaci, ve které působíte?

Důležité bylo to moje uvědomění, že si s těmi staršími lidmi rozumím. A tak jsem o tom přemýšlela a slyšela jsem pořad v rádiu se zakladatelkou, bylo to moc sympatický, já tady taky bydlím poblíž. A tak bylo rozhodnuto, že až skončím v práci, tak zavolám a byla jsem na to taková připravená. Zavolala jsem, navštívila jsem je, měla jsem štěstí i na tu příjemnou koordinátorku dobrovolníků, ta mě taky hodně chytla.

Co vám dobrovolnictví přináší?

Těch věcí je trochu víc. Tak třeba mi to přináší to: já jsem takový člověk, že i když už jsem s aktivní prací skončila, tak všelicos ještě dělám, ale vadilo by mi, kdybych si dělala věci jen pro sebe a co mě baví. Myslím si, že dokud člověk může, tak by měl být i trochu užitečný, asi by mi to nedalo. Já si ani nemyslím, že bych se nezabavila, nejsem typ, co by neměl co děla to, spíš trochu trpím, že nestíhám všechno, co bych měla. Ale myslím si, že by člověk neměl dělat věci jen pro zábavu. A tohle naše dobrovolnictví mi umožňuje, že mam nějaký režim, člověk v tom má rád a stálý program. Mám z toho dobrý pocit, že dělám něco, co mě baví a je to i prospěšné. A poznala jsem spoustu skvělých lidí, myslím, co v lékořici působí a co jsou v lékořici zaměstnaní. Když přestanete chodit do práce a opustíte kolektiv, tak vám může něco chybět. A já se tak zase dostala do jiného kolektivu, kam přijdu a všichni mě rádi vidí a to člověku taky pomáhá. Jak stárnu, tak je to takový hezký, patřit do nějaký party, kde člověka někdo ocení. Pro někoho třeba ne, ale pro mě je to důležité. Zároveň, když odcházím, já říkám, že chodím za babičkami, protože většinou jsou to paní, já když si promítnu za těch dva a půl roku, jaké to byly úžasné osobnosti a co mi v tom rozhovoru daly, ono to bývá 1:1, já jim něco dám a ony mi taky něco dají. Přístupem, radami, tou svou náladou. Někdy se obě sejdeme unavené a já mám při odchodu elán, co jsem když jsem k ní šla neměla a ta paní je veselá. Je to takové moc hezké.

Proč jste se rozhodl/a věnovat pacientům seniorům?

Asi hezká pozitivní zkušenost se staršími lidmi. Na první pohled to vypadá, že každý chce k dětem, protože děti jsou krásné, takové veselé, je to takové snazší. Možná že ti, kteří jsme se rozhodli, že půjdeme na geriatrici, máme kladnou zkušenost s někým starším nebo hodně starším, buď je to teta, maminka nebo babička, s kterými nám bylo dobře, když už byli v tom věku, v jakém jsou ti pacienti tady na geriatrici a zjistili jsme, že je to s nimi fajn. Mají nám co

říct a rozumíme si s nimi a vyprávíme. Možná že po téhle zkušenosti, kterou asi ten kdo jde na geriatricii musí mít. Protože já kdybych jí neměla, tak bych si asi taky řekla, že chci jít k dětem. Moje děti už jsou velké, ale taky někdy byly malé a pro mě je trochu bolestné vidět děti, které trpí. A s ohledem k mému věku mi trochu vadí, že je dnes k dětem jiný přístup a vadí mi, když se děti neumí chovat, což já bych asi chtěla řešit rázněji, ale to nejde.

Jaký je podle vás největší přínos dobrovolnických aktivit pro seniora?

Myslím, že pro ty lidi je nejdůležitější, že na ně někdo myslí a že za nimi někdo přijde. Že si na ně ještě někdo vzpomene, i pro ty co mají rodiny, protože děti tam taky nemůžou chodit pořád. Možná to víte, někdo kdo nemá doslova nikoho a vy jste jediná, co za nimi přijde. Ale možná, že oni si u těch dobrovolníků váží toho, že vy jste úplně cizí člověk a projevujete o ně zájem. A to je možná těší ještě víc, než ta rodina, která za nimi chodí, protože je má ráda, ale taky proto, že by měla.

Co vám dobrovolnictví přináší? Jaký je pro vás největší přínos?

Vidím že stačí úplně malinko a těm lidem to hodně pomůže. Že opravdu stačí jen pár minut, nebo se třeba přijít jen podívat a vidím, jak ti lidé jsou rádi, dejme tomu ještě pár dní, nebo ten večer na to budou myslet a říkat si: „ta paní, ve svém volném čase sem přišla“ a třeba je to nějak pozvedne. Děti toho asi potřebují víc, ale těm starším lidem opravdu stačí jen chvilinka, pár minut mezi dveřmi a když jsou tam tak dlouho sami, i to malinko jim hodně pomůže.

Stalo se vám, že jste u pacienta během své návštěvy pozoroval/a viditelné zlepšení stavu?

Nejsem si úplně jistá, jestli dobrovolník je ten nejhlavnější, kdo v tomhle pomůže. To neumím posoudit. Chodí tam ještě doktoři a sestřičky a nevím, kdo na ně jak působí. Měla jsem takový zážitek s jednou paní, se kterou to bylo v pohodě a dobré. Ale potom se začala horšit a už nebyla tak veselá a bylo to horší a horší. Potom mi jednou při další návštěvě řekla, že se rozhodla, že za tři týdny odejde. Musela být asi hodně silná osobnost, protože díky tomuhle svému rozhodnutí začala systematicky cvičit, chodit, začala být pozitivnější a já jsem přesně viděla jak je lepší a lepší a opravdu za tři týdny odešla. Ale nevím, jestli jsem jí v tom pomohla. Možná k tomu něčím přispějeme. Ale asi každá maličkost, co je líp naladí.. ono je to totiž asi opravdu hodně o psychice. Ale někdy člověk pochopí, že stačí fakt malinko: aby sestřička byla hodná a vysvětlila nějaké banality a ta pacientka je hned mnohem klidnější. Tak snad si můžu říct, že my jako dobrovolníci té psychice, každou návštěvou pomůžeme, i když vám řeknou, že se nechtějí bavit, nebo se omluví, že dneska ne, tak i ta chvilinka a maličkost pomůže...

Může podle vás dobrovolník vhodným způsobem doplňovat služby poskytované zdravotnickým personálem?

Myslím, že když to personál dobře pochopí a my odpoledne takzvaně nikomu nepřekážíme, tak je z toho nadšený. Oni už jsou třeba unavení a mají hlavní úkol ošetřit, umýt, podat léky, cvičit s pacienty... asi nadstandard laskavého slova, povídání, pochopení nebo zájímání se o toho člověka, tak na to nemají čas, náladu, nebo na to nejsou, asi to tam chybí.

Když si pacienti pletou dobrovolníky se sestřičkami, možná to zvyšuje pocit, že „ti co se o mě starají na mě byli hodní a našli si na mě čas.“ Vzpomínám si, že ještě když moje maminka byla tady (v nemocnici) tak mi jednou říkala, že to bylo krásný, že si k ní jedna sestřička sedla a chvíli si spolu povídaly. A asi to bylo dost vzácný, protože na to vzpomínala hodně dlouho, bylo to pro ní hodně důležitý. Tak jsem si zpětně uvědomila, že ten zájem, zvláště od někoho cizího, je pro lidi hodně důležitý. Někdy stačí, když jsem třeba jednu paní celou dobu držela za ruku a jenom tak hladila a ona říkala „děkuju“ a mačkala mi ruku. I to, že v tu chvíli může být s někým v kontaktu. Oni by třeba si chtěly i tu sestřičku chvíli podržet, ale ony na to nemají čas, nebo jim to není příjemné, protože jsou pořád s někým v kontaktu a my na to ten čas máme. Ta paní si to i pamatovala zase za týden a to jsme spolu jen půl hodiny tak seděly. Je to hezké, vycítit, že vás někdo potřebuje a má vás rád, ta paní ze mě taky cítila, že je mi vedle ní dobře a jsem úplně klidná.

Vždycky se snažím zapsat, u koho jsem byla, v jakém je pokoji a nějaká slova, abych si o nich i trochu něco pamatovala. A oni jsou třeba hrozně rádi, když vyrozumí, že už si o nich něco pamatujete a něco už o nich trochu víte. Jednu paní jsem vyvezla ven na vozíku a měla jsem skoro hrůzu, aby mi nespadla. Kvetly šeříky a té paní naštěstí jenom stačilo sedět pod nimi a cítit tu vůni. Ta paní už potom pokaždé, když jsem za ní přišla, vzpomínala na to, jak cítila šeříky, protože byla možná poprvé po měsíci venku.

5.7. Rozhovor č. 2

Jak dlouho už jste dobrovolníkem? Je toto vaše první zkušenost s dobrovolnictvím?

Konkrétně v Lékořici, myslím, že už jsou to tři roky. Předtím už jsem dělala firemní dobrovolnictví. To jsme chodili do nemocnice třeba umývat okna nebo stěhovat, chodíme dělat Mikuláše na oddělení pro dospělé a na LDN.

Jak jste se dozvěděl/a o organizaci, ve které působíte?

Dozvěděla jsem se o ní přes firemní dobrovolnictví, díky kolegyni, která nastoupila k nám do práce a v Lékořici už působila.

Jak vzniklo vaše rozhodnutí stát se dobrovolníkem v nemocnici?

Lákalo mě nemocniční prostředí a líbilo se mi, co organizace dělá. Když jsem se bavila s koordinátorkami, tak jsem si říkala, že by bylo fajn přispět někde svým časem.

Co vám dobrovolnictví přináší? Jaký je pro vás největší přínos?

Kromě toho, že ještě v dopravním prostředku přemýšlím nad prací a jak dorazím na oddělení tak opravdu vypnu - druhá věc je, že se zamýšlím nad tím, jak já bych mohla pomoci, například konkrétně u případu lidí, kteří v nemocnici umírají a nemají na to klid. Třeba když si pacient vedle pouští nahlas rádio a je tam frmol, ve kterém ten druhý člověk umírá. Tak já přemýšlím jak bych s tím mohla pomoci dál, byť je to složité a někdy mám pocit, že až nemožné. Stejně si tak odpočinu od práce a opravdu se mi podaří vypnout od mých věcí. Taky mi to dává dobrý pocit, když vidím, že těm lidem, kteří tam leží a nikdo za nimi opravdu celý den nepřijde, když už přijde třeba dítě, tak jednou za 14 dní. Tak když za nimi přijdu já, vidím, že jim ten čas opravdu zkrátím, vidím že poděkují, když odcházím, vím, že jim ten čas v nemocnici udělám hezčí ať už z nemocnice odejdou nebo už ne, tak to je určitě výborný pocit.

Proč jste se rozhodl/a věnovat pacientům seniorům?

Bylo mi to bliž než děti a přišlo mi, že dětem se dostává obrovské péče. Slyšela jsem, že někdy je to na ty děti třeba až moc. Je samozřejmě v pořádku, že jsou děti pro každého tak nějak důležitější, ale já si říkala, proč nevěnovat ten čas někam kde je víc potřeba, protože těch dobrovolníků je tam daleko méně. To pro mě byla asi jasná volba.

Potom jsem si chtěla vyzkoušet ještě něco trochu jiného, tak jsem si zvolila dětskou psychiatrii a je to taková příjemná změna. Měními to vždy po několika měsících a rozdíl je v tom určitě, protože když přijdeš na dětské oddělení, tak ani nemusíš nic říkat a děti už za tebou běží. Vypneš a nemáš čas nad ničím přemýšlet a nějakým způsobem je to obrovské množství energie. Zatímco na geriatrici je potřeba nějakou energii spíše přinést a dát ji ze sebe. Komunikace je náročnější, protože je potřeba k těm lidem přijít a vysvětlit jim kdo jsi, někteří lidé jsou nejdříve nedůvěřiví, je potřeba se na ně více soustředit. Příběhy, které mají jsou asi bez rozdílu jak u dětí tak u seniorů, oboje můžou být těžké. Vždy záleží na jednotlivci, s každým je to jiné, ale na té dětské psychiatrii je to asi v něčem jednodušší.

Stalo se vám, že jste u pacienta během své návštěvy pozoroval/a viditelné zlepšení stavu?

Určitě jsem pozorovala i fyzické zlepšení, u lidí ke kterým chodím, dokud je nepropustí. My se během těch několika týdnů poznáme a oni už mě ten daný den čekají, viděla jsem spoustu lidí, co opravdu odchází domů po svých. Zažila jsem taky případy, kdy je to úplně naopak. A pod mým vlivem... nevím, jestli bych řekla, že se úplně zlepšili, ale myslím si, že to, že se někomu můžou svěřit, třeba s tím, že se zlepšují nebo že mají z něčeho obavy, že jim to pomáhá, v tu chvíli se uvolní, i když si třeba popláčou nebo řeknou svoje starosti s dětmi, co mají, tak si myslím, že v tu chvíli jim to nějakým způsobem pomůže. Tohle pozoruji.

Může podle vás dobrovolník vhodným způsobem doplňovat služby poskytované zdravotnickým personálem?

Mám zkušenost, že nás rozhodně nevnímá špatně. Jak chodím hodně poctivě, pravidelně a dlouho, tak mám pocit, že už vědí kdo sem, znají mě a kolikrát mi dají sami tipy. Mám pocit, že si někdy možná od těch lidí tak odpočinou, protože někteří pacienti jsou takoví náročnější a oni už ví, že pro toho člověka už nemůžou třeba víc udělat. Tak když ví, že ten člověk mluví s někým jiným, a zaměstná někoho jiného, když se potřebuje vypovídat, tak to si myslím, že vnímají pozitivně. A myslím, že mě berou jako součást a rutinu a vždycky mi poděkují, já jim taky vždycky poděkuji a je to milé.

5.8. Rozhovor č. 3

Jak dlouho už jste dobrovolníkem?

Od roku 2014 – přibližně čtvrtý rok

Je toto vaše první zkušenost s dobrovolnictvím?

Není, předtím už jsem dobrovolničila v životním prostředí.

Jak jste se dozvěděl/a o organizaci, ve které působíte?

Myslím, že měla stánek na Budějovické, kde jsem chodila do práce. Měla jsem to blízko, tak jsem se to rozhodla zkusit.

Jak vzniklo vaše rozhodnutí stát se dobrovolníkem v nemocnici?

Uvažovala jsem i o další ekologické neziskovce, ale jelikož pracuji v kanceláři a nabídka takového dobrovolnictví byla také dost podobná kancelářská práce, rozhodla jsem se pro změnu. Chtěla jsem poznat sociální sektor a také mě oslovovali senioři. Měla jsem z rodiny zkušenost s péčí o babičku a starší lidé mi jsou blízcí.

Co vám dobrovolnictví přináší? Jaký je pro vás největší přínos?

Baví mě to. Skvělý je mezilidský kontakt a kolikrát se sama něco dozvím, vyslechnu zajímavý životní příběh. Baví mě, že přijdu do kontaktu s různými lidmi, se kterými bych jinak do kontaktu nepřišla a můžu si s nimi povídat. Někdy člověk zpětnou vazbu nemá, ale jindy mu řeknou, že jim to udělalo radost. Také si zlepšuji komunikační dovednosti, protože já jsem jinak spíše plachá a nemluvná. Na oddělení cítím, jak se v tomhle postupně zlepšuji.

Proč jste se rozhodl/a věnovat pacientům seniorům?

Je to ta zkušenost s rodinou, zároveň jde o cílovou skupinu, která mě nějak zajímá. Když jsem dostala nabídku oddělení, kam bych mohla jít, tak mi to přišlo jasné. Myslím, že vzhledem k mým osobnostním vlastnostem mi to se seniory jde lépe než třeba s dětmi. Umím naslouchat a

jsem taková klidná a trpělivá. Zároveň mi říkali, že o děti je větší zájem, tak jsem si říkala, že to ti senioři ocení.

Jaký je podle vás největší přínos dobrovolnických aktivit pro seniora?

Mají někoho dalšího, s kým si můžou popovídat. Myslím si, že se sestřičky taky snaží a jsou pro pacienty důležité i z hlediska té komunikace, ale nemají na pacienty třeba tolik času. A toho kontaktu s rodinou taky není tolik, na to jak dlouho dobu tam jsou. Zároveň se mi někdy stalo, že se pacient s takovou dobrovolnou službou setkal poprvé do té doby nikdy o ničem takovém ani neslyšel. Toho by mohl využít po odchodu z nemocnice, protože existují další dobrovolnické organizace zaměřené na seniory.

Stalo se vám, že jste u pacienta během své návštěvy pozoroval/a viditelné zlepšení stavu?

I když někoho jen trápí nějaké téma a během rozhovoru třeba přijde na jiné myšlenky, je vidět, že se mu uleví.

Může podle vás dobrovolník vhodným způsobem doplňovat služby poskytované zdravotnickým personálem?

Doufám, že ano. Ale někdy si nejsem jistá tím, jestli to pacienti třeba špatně nerozliší a nejdou za mnou s problémem, na který mi přijde, že nestačím. Nejsem psycholog ani kaplan, vyslechnu je a pak si nejsem jistá, jak reagovat, abych špatné myšlenky nepřizivila a reagovala správně.

5.9. Rozhovor č. 4

Jak dlouho už jste dobrovolníkem?

Třetím rokem, ale na geriatrici zhruba půl roku.

Je toto vaše první zkušenost s dobrovolnictvím?

Ano.

Jak jste se dozvěděl/a o organizaci, ve které působíte?

Chodila jsem do nemocnice na praxi a když jsem navštívila Naši kavárnu, četla jsem si o Lékořici a jejich aktivitách a začala se o to zajímat.

Jak vzniklo vaše rozhodnutí stát se dobrovolníkem v nemocnici?

Přišlo mi, že v nemocnici opravdu člověk pomůže, protože jsou různé formy dobrovolnictví, na které chodí hodně lidí, ale do nemocnice se moc lidí nehrne. Přišlo mi, že to má smysl.

Proč jste se rozhodl/a věnovat pacientům seniorům?

Původně jsem chodila na dětskou chirurgii na recepci, ale když jsem viděla věkový rozptyl dětí, co tam chodí, přišlo mi těžké je všechny zaujmout. Také mám radši starší lidi, než malé děti.

Zdá se mi, že ty staří lidé jsou tak nějak bokem a není o ně moc zájem. Zároveň pro mě bylo vzhledem k mé povaze jednodušší jít ke starým lidem. Také jsem po práci radši v klidném prostředí geriatrického oddělení než mezi dětmi z každé strany. S koordinátorkou jsme se dohodly, že na dětské chirurgii zjistím, jestli to vůbec chci dělat a až se mi změní pracovní režim alepší časové podmínky, půjdu na oddělení geriatry. Tam totiž nevadilo, že jsem chodila nepravidelně, ale od začátku jsem tíhla k té geriatry.

Co vám dobrovolnictví přináší? Jaký je pro vás největší přínos?

Nejdřív jsem byla nervózní, že bude těžké s lidmi začít mluvit, že třeba nebudou chtít, potom jsem ale zjistila, že opravdu chtějí a je to takový hezký pocit. Trošku se jim uleví a uteče jim čas. Mám teď na oddělení paní a ta si se mnou nikdy povídat nechce, akorát se na mě usměje, ale vždycky když odcházím, říká „Tak na shledanou! A děkujeme, že jste přišla, alespoň někdo na nás myslí.“ a to člověka nakopne a potěší. Mám dobrý pocit z toho, že to není zbytečné a k něčemu jsem dobrá.

Jaký je podle vás největší přínos dobrovolnických aktivit pro seniora?

Zkrátíme jim dlouhou chvíli a tím, že dobrovolníci chodí jen na hodinu, mají pro ně pochopení a vyslechnou je. I když jim nepomůžete fyzicky, můžou se vám vypovídat a trochu se jim uleví. Mají pocit, že na ně někdo myslí a nečekají jen odstavení v nemocnici, až se něco stane. Protože mnohokrát je na tom oddělení lidí hodně a sester málo, podmínky jsou jaké jsou a věřím, že sestry toho mají, jak se říká, plný kecky. Nemají s nimi proto třeba tolik trpělivost, i když jsou na ně hodné, nesednou si k nim na půl hodiny a nebudou poslouchat, jak si pacienti stěžují na jídlo nebo na děti... Pacienti mají rozdělený den podle jídel a vizity, případně rehabilitace, k někomu přijde návštěva, ale jinak je to pořád to samé dokola. Pořád samý výhled z okna a někdo ani ten nemá.

Ještě je docela zajímavé, že když si začnete povídat s jedním pacientem a ostatní o to nemají zájem, tak se potom stejně postupně přidají. Také se mě pacienti ptají, kdy už přijedou děvčata s vozíčkem, že si potřebují nakoupit. Čekají na to a opravdu se jim to líbí.

Stalo se vám, že jste u pacienta během své návštěvy pozoroval/a viditelné zlepšení stavu?

Netroufám si úplně posoudit, ale je vidět, že se těší a poznávají mě. Jedna paní už se mnou třeba navazovala na to, co jsme si povídali předtím, stejně tak další pán. Myslím si, že je pro ně psychicky důležité, že přijde někdo, s kým už si povídali, mají se na co těšit a povzbuzuje je to.

Může podle vás dobrovolník vhodným způsobem doplňovat služby poskytované zdravotnickým personálem?

Myslím, že ano. Když jsou pacienti tak nějak víc v pohodě, tak se s nimi lépe pracuje. I na té recepci na dětské chirurgii bylo poznat, že díky nám mají sestry víc času na pacienty. A na té

geriatrii si myslím, že když je pacient v lepší náladě, tak se možná i víc snaží, když ví, že za ním někdo přijde. Těší se na ten prodej, nebo dílnu, nebo i na ty koncerty Pro ty lidi je důležité, že se mají na co těšit a hned díky tomu ožijí. Více se těší a možná jim to i lépe utíká, když mají jednou týdně pevně daný den, kdy ví, že za nimi někdo přijde.

5.10. Rozhovor č. 5

Jak dlouho už jste dobrovolníkem?

Dobrovolníkem jsem zhruba 13 let.

Je to vaše první zkušenost s dobrovolnictvím?

Ne není, předtím jsem docházela dva roky jako dobrovolník občanského sdružení Amélie na oddělení lůžkové onkologie.

Jak jste se dozvěděl/a o organizaci, ve které působíte?

Když jsem se rozhodla věnovat se canisterapii, začala jsem navštěvovat rekvalifikační kurz při společnosti SVOPAP „Canisinstruktor pro rozvoj osobnosti“ a tam jsem v rámci praktických ukázek využití canisterapie v jednotlivých sociálních i zdravotnických zařízeních, měla možnost navštívit oddělení dětské neurologie Thomayerovy nemocnice, kde jsem se setkala s tehdejšími dobrovolnicemi - toto setkání rozhodlo o tom, že chci canisterapii vykonávat na nemocniční oddělení pod Lékořicí.

Jak vzniklo Vaše rozhodnutí stát se dobrovolníkem v nemocnici?

Úplně na začátku jsem byla oslovena zakladatelkou občanského sdružení Amélie, zda bych nechtěla docházet jako dobrovolnice na oddělení lůžkové onkologie, souhlasila jsem, protože mám s touto nemocí velmi osobní zkušenosti. No a stát se canisterapeutem – zooterapeutem, k tomu jsem dozrála vlastně tím, že jsem původní profesí zdravotní sestra, i když ze zdravotních důvodů pracuji v úplně odlišné sféře, a zároveň se celý život pohybuji mezi zvířaty, takže možnost jít se zvířetem za pacienty do nemocnice – tedy spojení zvířete s pacientem, byla pro mě opravdu velká výzva a splnění jistého snu.

Proč jste se rozhodla věnovat pacientům – seniorům?

Během let mého dobrovolničení jsem měla možnost poznat pacienty různých věkových kategorií, k seniorům mám jednak tak nějak nejbliže a jednak jsem poznala, že geriatričtí pacienti nebo klienti jsou tou skupinou nejpotřebnější co se týče zájmu o jejich osobu a to už jakoukoli aktivitou – tedy i aktivitou dobrovolníka.

Co Vám dobrovolnictví přináší? Jaký je pro Vás největší přínos?

Pro mně je to jednak splnění snu – přinést zvíře na nemocničním oddělení a jednak díky časté zpětné vazbě od pacientů i zdravotníků poznávám, že tato činnost má velký smysl...

Jaký je podle Vás největší přínos dobrovolnických aktivit pro seniora?

Je to vyjádření zájmu o jejich osobu – že ještě někoho vůbec zajímají...jejich velká, mnohdy nepochopená potřeba komunikace s okolím, touha po doteku, vyjádření zájmu o jejich osobu...

Stalo se Vám, že jste u pacienta během své návštěvy pozorovala viditelné zlepšení stavu?

Ano, a to v mnoha případech...hlavně v oblasti navázání komunikace...

Může podle Vás dobrovolník vhodným způsobem doplňovat služby poskytované zdravotnickým personálem?

Může se stát jeho plnohodnotnou součástí, pokud se začlení do celkového plánu psychické, zdravotní i sociální péče u jednotlivých pacientů – klientů.

5.11. Rozhovor č. 6

Jak dlouho už jste dobrovolníkem? Je toto vaše první zkušenost s dobrovolnictvím?

Řekla bych, že sedm let, ale nerada bych skončila, tak doufám, že budu ještě přinejmenším dalších sedm. Dřív jsem třeba v jižních Čechách chodila navštěvovat lidi, ale bylo to na úrovni sousedské výpomoci, takže takhle organizovaně ano.

Jak jste se dozvěděl/a o organizaci, ve které působíte?

Bydleli jsme tedy v jižních Čechách a skupina vysokoškolských studentů jezdila doslova s kočovným divadlem, hráli vždycky na náměstí nebo na návsi a vybírali peníze pro tuto organizaci, takže přes ně.

Jak vzniklo vaše rozhodnutí stát se dobrovolníkem v nemocnici?

Právě na základě té divadelní skupiny, protože na mě působilo hezky, že jsou mladí lidé ochotní věnovat svůj volný čas, tak mě zajímalo komu ten svůj čas věnují. To byl hlavní motiv, proč jsem přišla právě do této organizace.

Proč jste se rozhodl/a věnovat pacientům seniorům?

Na doporučení koordinátorky. Když jsem přišla, ptala jsem se, kde budu nejvíc užitečná a ona tu mojí otázku obrátila, že užitečný je člověk nejvíc tam, kde chce nejvíc být on sám. Řekla mi, že potřeba je všude, tak ať se rozhodnu podle svého srdce. A protože učím na základní škole,

tak mi to přišlo takové vyvážené, v práci mám mladší generaci a dobrovolnictví věnuji seniorům.

Co vám dobrovolnictví přináší? Jaký je pro vás největší přínos?

Jednak obrovskou radost, protože mě baví být s těmi lidmi, dokonce se od nich i něco dozvídám. Třeba se s nimi bavím o tom, co oni hráli jako děti a já to potom používám v práci. Baví mě, že se dá vytvořit vzájemná provázanost, protože někdo z těch seniorů mi řekne třeba, že jako malí rádi skákali panáka a já si řeknu, že to jsme dlouho nehráli a o přestávce to nakreslím křídou na dvorek. Přijdu na oddělení příští týden a nějaká seniorka se mě zeptá, jestli jsme to hráli. Přijde mi hrozně hezký, že se tak vytváří most mezi lidmi, kteří se vlastně ani neviděli, ale funguje.

Co mi to taky přináší, ale ne úplně, je pocit, že jsem někomu udělala radost, ale to je pro mě takový trochu zvláštní. Připadá mi, že mě to vůbec nic nestojí, ale ty lidi za to třeba tak hrozně děkují, že je mi to třeba i trošku nepříjemný. Tak je to takový zpětná vazba, jak je to pro ty lidi asi hrozně důležitý.

Jaký je podle vás největší přínos dobrovolnických aktivit pro seniora?

Myslím, že vědomí, úplně doslova, tady na světě k něčemu jsou. Většinou chodím za ležícími pacienty a začátek, když za pacientem přijdu poprvé, bývá dost neveselý. Řeknou mi třeba, že „se mnou to nemá smysl, já už tady stejně nechci být.“ Tenhle začátek je třeba takový náročný, může to působit jako odmítnutí a v tom případě třeba řeknu: „máte za sebou rehabilitace, že, tak jste unavený. Nebo to nevádí, ať se vám to brzy zahojí, já přijdu jindy“ a nebo, když mám pocit, že by se ta bariéra dala překonat, tak hledám na základě toho, čím by ten člověk mohl být užitečný. Třeba muže dostane do varu, když se řekne Sparta nebo Slávie a myslím si, že je jedno, jestli pozitivně nebo negativně, ale hlavně se probudí nějaký zájem. Potom už si povídáme vážně třeba o tom, co mám vyřídit klukům, co hrají v obraně.

Stalo se vám, že jste u pacienta během své návštěvy pozoroval/a viditelné zlepšení stavu?

Docela jo, mám z toho radost. Třeba to nebyla jen změna stavu pacientů, ale i těch příbuzných. Máme takové nepsané pravidlo, že když přijdu na pokoj a je tam rodina, tak jenom zamávám, pozdravím a odejdu. Ale několikrát se mi stalo, že se na mě manželka nějakého pacienta obrátila s prosbou, jestli bych ji mohla vystřídat. Když rodina chodí do nemocnice každý den, je to pro ty rozhodně báječné lidi zátěž a tak mi přišlo, že ten dobrovolník může někdy pomáhat i rodině. Třeba dobrý člověk, který nechce nechat svého blízkého bez návštěv, to může mít bez výčitek svědomí, že toho manžela v tuto chvíli taky potěší někdo jiný.

Může podle vás dobrovolník vhodným způsobem doplňovat služby poskytované zdravotnickým personálem?

Určitě jo a nebudou to služby odborné, ale budou to služby pro zlepšení psychiky. Setkala jsem se s tím, že mi opakovaně říkaly sestřičky, že někdo opakovaně zvoní, ale myslí si, že mu nic není. Já svým laickým pohledem jsem taky měla dojem, že ten pacient je po fyzické stránce kompletně zajištěný, ale prostě potřebuje ten kontakt. Takže si myslím, že jde o doplnění péče o pacienta, kterou ten zdravotní personál nemá časově šanci naplňovat.

5.12. Rozhovor č. 7

Jak dlouho už jste dobrovolníkem? Je toto vaše první zkušenost s dobrovolnictvím?

Tady v Praze jsem dobrovolníkem asi rok a čtvrt. Předtím jsem byla s Adrou na Ukrajině na dětském táboře. Já jsem dříve v Opavě chtěla chodit do nemocnice číst dětem, ale nikdy jsem to nedotáhla.

Jak jste se dozvěděl/a o organizaci, ve které působíte?

Nechtěla jsem do žádné velké organizace, která má jméno, protože tam chodí hodně lidí, tak jsem si snažila najít nějakou menší. Jednou měsíčně taky dělám asistenta pro Paraple.

Jak vzniklo vaše rozhodnutí stát se dobrovolníkem v nemocnici?

Já jsem ani nevěděla, že existuje jiné dobrovolnictví než v nemocnicích, pro dětské tábory a tak dále. Zkusila jsem si dobrovolničení v divadle na doporučení od přítele, ale to mě moc nenaplňovalo, i když mám moc ráda kulturu.

Co vám dobrovolnictví přináší? Jaký je pro vás největší přínos?

Mám většinou lepší náladu, vlije mi to energii do těla. Mám radost, že můžu někomu tou návštěvou zpestřit den, může chvíli myslet na něco jiného a není tam tak sám.

Proč jste se rozhodl/a věnovat pacientům seniorům?

Chtěla jsem být užitečná, neflákat se jen tak po práci. Dřív jsem tady taky neměla moc kamarádů, teď už je mám, tak je to složitější. Byla jsem na cvičné návštěvě na dětském oddělení i na geriatrici, mám v úmyslu v budoucnosti zkusit oddělení popálenin. Na základě školení jsem se ale rozhodla pro tu geriatrici a to zejména proto, že mi přišlo, že mě to naplní trošku víc. Přiznám se ale, že zásadní důvod byl ten, že na dětské oddělení chodí všichni a mně to přišlo hrozně líto. Tak jsem si říkala, že půjdu na geriatrici a uvidím, jak to bude, potom mě to začalo bavit ještě víc. I když je to někdy náročnější, není to jako s dětmi, co se uzdraví a půjdou domů. Vzpomínám, jak jsem se bavila s první paní nějak pravidelně a ona mi vyloženě vlila energii do žil, paní byla úžasná a mě to namotivovalo ještě víc tam chodit. Občas mě mrzí, když si pacienti z různých důvodů nechtějí povídat, pak si člověk nepřipadá moc užitečný, ale ono to tak není. Postupně jsem se naučila, že když mě někdo odmítne, nemyslí to osobně, neodmítá mě, ale odmítá službu.

Jaký je podle vás největší přínos dobrovolnických aktivit pro seniora?

Asi to, že chvíli myslí na něco jiného než na tu nemoc. Mají komunikaci zvenčí, element člověka, většinou mladého člověka, který vnese nějaký příznivý vítr. Můžou si chvíli povídat o něčem jiném než o nemoci a nebo naopak, popovídat si o nemoci s laikem, který to nebude zlehčovat, ale bude mít jiný úhel pohledu, třeba díky zkušenostem z rodiny.

Stalo se vám, že jste u pacienta během své návštěvy pozoroval/a viditelné zlepšení stavu?

Myslím si že ano, protože se najednou začnou víc smát, většinou se stane, že se třeba začnou bavit i ti pacienti i mezi sebou. Víc se třeba potom spolu spřátelí a mají ten pobyt příjemnější.

Může podle vás dobrovolník vhodným způsobem doplňovat služby poskytované zdravotnickým personálem?

Velmi omezeně, jelikož dobrovolník v rámci ochrany pacienta vlastně více méně nic nesmí. To mě nejdřív překvapilo, chápu, proč to nejde, ale asi hromadně všem nám to přišlo škoda, že nemůžeme s některými činnostmi ulevit sestřičkám. Do určité míry můžeme doplňovat sestřičky právě tím povídáním, na které ony nemusí mít vždycky čas. Spíš bych ale řekla, že tím, co můžeme, jim můžeme ulevit tak na 10-20%.